1849. N°. 11

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag avond.

VRIJDAG, 14 SEPTEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Cents afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 13 September.

De ongesteldheid van den Hoogleeraar Thorbecke, die hem dezer dagen bij de zittingen der Tweede Kamer heeft doen missen, doet hem nog steeds zijne kamer houden. Er bestaat echter gegronde hoop, dat zijn Hooggel. na verloop van weinige dagen zijne werkzaamheden weder zal kunnen hervatten.

— De heerschende ziekte te Noordwijk aan Zee, die aldaar ¼ der bevolking heeft weggerukt, is aldaar bijna opgehouden; er waren in de vorige week slechts twee sterfgevallen voorgekomen.

— Uithoofde van de alom in ons vaderland heerschende ziekte, is door de Regering bepaald, dat de inspectie der verlofgangers van de nationale militie, in plaats van in October, in Mei aanstaande zal plaats hebben, na de sluiting van de zittingen der militie-raden.

— De Heeren van der Meer, onderwijzer te Marken, en Groenendaal, onderwijzer te Amersfoort, hebben op zeer voordeelige en aannemelijke voorwaarden, beide eene aanstelling als Hollandsch onderwijzer aan de Kaap-Kolonie ontvangen. (*Utr. C.*)

— Wij achten het niet onbelangrijk de volgende opgave mede te deelen van het getal bedelaars-kolonisten, uit de onderscheidene provinciën des Rijks op 1 Januarij jl. in de koloniën der maatschappij van weldadigheid in de provincie Drenthe aanwezig, als: uit Noord-Braband 146, Gelderland 149, Zuid-Holland 930, Noord-Holland 888, Zeeland 99, Utrecht 253, Friesland 370, Overijssel 157, Groningen 277, Drenthe 26 en uit Limburg 21; totaal 3,296.

VALKENBURG, 13 September.

Op de gisteren alhier gehouden paardenmarkt waren een aantal van ruim 400 paarden, waaronder zeer vele goede en fraaije werden gevonden, en 40 veulens. Er was veel volk op de markt, maar weinig kooplust; er zijn geene hooge prijzen bedongen. Ten 3 ure was alles in goede orde afgeloopen.

'sGRAVENHAGE, 13 September.

Door Z. M. is benoemd tot Ridder der Orde van den Nederlandsche Leeuw, den Heer J. H. Commijs, Hoofd-Commies bij het Ministerie van Marine.

— Eergisteren heeft Jhr. Mr. M. A. Mefort, nieuw benoemd lid van den Hoogen Raad, den gevorderden eed in handen van Z. M. afgelegd, de installatie zal waarschijnlijk den 22sten plaats hebben.

— Door een misverstand is gemeld dat er Maandag avond een groot galabal aan het hotel van Prins Frederik zou plaats hebben.

— De Minister van Marine zal den 14den geen gehoor verleenen.

— Thans is bepaald dat Zaturdag den 22sten dezer in de Engelsche Episcopale kerk in de Kazernestraat, alhier door den Lord Bisschop van Guyana de plegtigheid gehouden zal worden der Bevestiging. Alle Kandidaten, wonende te Amsterdam, Rotterdam of elders, zoowel als die der residentie, zijn uitgenoodigd, deel aan die plegtigheid te nemen. Den Zondag daaraanvolgende, des morgens ten elf ure, zal door zijne lordschap eene kanselrede gehouden worden. De Collecte zal verstrekken tot ondersteuning van het fonds der Maatschappij tot verspreiding van het Evangelie in de vreemde landen. Des namiddags van dien dag zal door zijn lordschap te Rotterdam insgelijks eene kanselrede worden gehouden. De Lord Bisschop bevindt zich thans tot verrigting dier plegtigheid te Bonn.

— Van heden af zullen gedurende eenige volgende dagen beproevingen van geschut plaats hebben, nabij het Kanaal naar Scheveningen, waardoor de duinen in de rigting van Wassenaar onveilig zijn.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In de Zitting van Dingsdag is nog beraadslaagd over het wetsontwerp tot ontneming der hoedanigheid van standpenningen aan gouden munten; welk wetsontwerp met algemeene stemmen is aangenomen, en wel nadat het 4de artikel, op voorstel van den Heer van Rijckevorsel eene wijziging had ondergaan, waartegen de Minister van Finantiën verklaarde geen bezwaar te hebben. Dat artikel luidt thans aldus: »Voor of uiterlijk op den laatsten December 1852 worden de krachtens deze wet uitgegeven muntbiljetten, op de daartoe door Ons aan te wijzen tijdstippen, voor de sommen daarin uitgedrukt, wederom ingetrokken tegen zilveren Nederlandsche muntstukken.

— In de zitting van gisteren heeft de Commissie, belast met het onderzoek van het verslag nopens den staat der geldmiddelen over 1846 en 1847, bij monde van den Heer Bachiene, haar rapport gedaan. Zij stelt voor, dat rapport te doen drukken en ronddeelen, en het bij afschrift te verzenden aan den Minister van Binnenl. Zaken; terwijl zij wijders voordraagt, het verslag neder te leggen ter griffie. Dien overeenkomstig wordt besloten.

De Heer Sloet tot Oldhuis heeft verslag uitgebragt namens de Commissie, in wier handen is gesteld het rapport over den staat van het armwezen. De Commissie concludeert dat de vergadering haren dank zal betuigen voor de meer dan gewone zorg, die er ditmaal besteed is aan het opmaken van bedoeld verslag, waarin zoo velerlei berekeningen en opgaven zijn opgenomen, maar tevens dat de wensch zal worden te kennen gegeven, dat er in den aanvang der volgende zitting eene nieuwe wet wegens het armwezen zal worden voorgedragen. De Kamer heeft zich met die conclusie vereenigd en tot het doen drukken van het uitgebragte verslag besloten.

Nog heeft de Heer Dullert verslag uitgebragt over de rekeningen van de algemeene Landsdrukkerij over 1847. Drukken en ter griffie.

Daarna zijn de beraadslagingen aangevangen over het geheel van het ontwerp tot verhooging van uitgaven voor eene verbeterde verslaggeving der Handelingen van de Kamer in het *Bijblad der Staats-Cour.* Onderscheidene Sprekers, de Heeren Costerus, van Eck, Sloet tot Oldhuis en Groen van Prinsterer hebben daarover het woord gevoerd, zoowel voor, tegen als over het ontwerp. Onderscheidene vraagstukken zijn daarbij behandeld; zoowel het stelsel van stenographie, welks invoering beproefd wordt, als dat der tachygraphie, welker beoefening dagelijks practische resultaten oplevert, zijn daarbij, in verschillenden zin, ter sprake gekomen. Hieromtrent werd gezegd dat de ongezegelde uitgifte der bijvoegsels, niets anders is dan eene welwillende vergunning, eene oogluiking van den Minister van Finantiën, in het belang der openbaarheid, doch welke, met de zegelwet in de hand kan worden verboden; dat derhalve het verlangen der dagbladen tot ontheffing niet zoozeer geschiedt, om de Handelingen der Staten-Generaal te publiceren, maar om van die ontheffing voor de courant zelve gebruik te maken, tot het opnemen van andere zaken.

— In de avondzitting van gisteren zijn de beraadslagingen voortgezet.

Door den Heer van Eck is een amendement voorgedragen ten doel hebbende: om art. 1 te wijzigen en om uit het ontwerp te ligten de artikelen 2, 3 en 4, en daarmede de uitgaaf van een som van f 10,000, geraamd ter zake van den opbouw van een lokaal tot plaatsing eener snelpers en den aankoop eener snelpers.

De Heer Costerus heeft een amendement voorgesteld, de strekking hebbende, om de uitgaven aanmerkelijk in te krimpen en aan den Minister, bij het verleenen van noodige uitgaven, de vrijheid te laten, om ook de tachygraphie te bezigen tot meer spoedige en betere mededeeling van het officieel verslag. Nadat dit amendement buiten gevolg was gebleven, heeft de Heer Bachiene mede een amendement ontwikkeld, tot weglating uit den considerans, van de woorden: het gebruik maken van de stenographie. De Heer Duymaer van Twist heeft insgelijks een amendement voorgedragen, strekkende meer bepaaldelijk tot weglating uit den considerans, van de woorden: door middel van het Bijblad der Nederlandsche Staats-Courant.

Na langdurige woordenwisselingen is de uitslag der discussien geweest als volgt:

1°. Aanneming van het amendement van den Heer van Eck met 40 tegen 10 stemmen; waardoor zijn komen te vervallen artt. 2, 3 en 4 van de voordragt.

2°. Afwijzing van het amendement van den Heer Bachiene met 47 tegen 3 stemmen.

3°. Aanneming van het amendement van den Heer Duymaar van Twist, met 46 tegen 3 stemmen. Daarna is het gewijzigd ontwerp met 47 tegen 4 stemmen aangenomen. Tegen de Heeren van Hasselt, van Doorn en Costerus.

Bij het eenig aangenomen artikel der voordragt zijn alsnu op het Vde Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1849, toegestaan f 6000 tot verbetering en bespoediging van het officieel verslag der handelingen van de Kamers door middel der stenographie.

De Minister van Finantien heeft in den loop der zitting verklaart, dat, aangaande de afzonderlijke bladen, door sommige Couranten uitgegeven, tot

opname der handelingen van de Staten-Generaal, niet periodiek worden uitgegeven en daarin volstrekt niets anders wordt opgenomen, eene milde toepassing der bestaande wetten toeliet, dat zij ongezegeld mogten verschijnen. Z. Exc. heeft dan ook reeds van den aanvang af, dat zoodanige bladen verschenen, de noodige instructien gegeven, dat daarvan geen zegelregt zou worden geheven.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

In de Zitting van gisteren heeft de Voorzitter kennis gegeven, dat door de afdeelingen gekozen zijn tot hare Voorzitters, de Heeren: Cost Jordens, Hoffman, Gevers van Endegeest en Taets van Amerongen, en tot Onder-Voorzitters de Heeren: Borski, Diemont, van Welderen Rengers en 't Hooft.

Voorts wordt kennis gegeven, dat door de afdeelingen tot rapporteurs gekozen zijn: 1°. voor het wetsontwerp tot heffing eener provinciale belasting in Friesland, de Heeren: Borski, Hoffman, van Welderen Rengers en van Aylva van Pallandt; 2°. voor dat tot bekrachtiging eener met de Nederl. Handel-Maatschappij gesloten overeenkomst, de Heeren: Cost Jordens, Hoffman, van Beeck Vollenhoven en Taets van Amerongen.

Van de Tweede Kamer zijn ontvangen de twee navolgende wets-ontwerpen, als: 1°. tot inwisseling van zilveren speciën, en 2°. tot ontneming der hoedanigheid van standpenningen aan de gouden speciën. — Deze ontwerpen worden verzonden naar de afdeelingen.

De Commissie van rapporteurs is gereed, haar verslag uit te brengen over het wets-ontwerp tot bekrachtiging eener met de Nederl. Handel-Maatschappij gesloten overeenkomst. Welk verslag dadelijk wordt voorgelezen, waaruit blijkt dat, ofschoon vele leden die verbindtenis op een korter tijdstip wenschen bepaald te zien, zij het agentschap dier maatschappij beschouwden als den meesten waarborg voor den Staat opleverende en op dien grond in den langen duur geen overwegend bezwaar vonden. Vrij algemeen verlangde men te weten waarom de tien millioen, welke de Staat nog aan de Handel-Maatschappij verschuldigd is, in 1844 niet mede is afbetaald. Voorts verlangde men te weten, hoeveel het verminderde commissie-loon zal bedragen, naar art. 11 van het contract toe te kennen, bijaldien bij verkoop *en bloc* de Regering er in toestemt, de Maatschappij van het *del credere* te ontheffen; terwijl men verlangde, dat de Regering bij eene eventuele veiling zich ten deze vrijwaarde.

Uit aanmerking van het spoed vereischende der zaak en het verlangen des Ministers, wordt door den Voorzitter deze openbare Zitting veranderd in eene met gesloten deuren.

Daarna zijn de beraadslagingen over de Handel-Maatschappij bepaald op morgen en na afloop daarvan, die wegens de provinciale belastingen in Friesland. — Daarna is de Zitting opgeheven.

— In de zitting van heden is van de Tweede Kamer ingekomen het wetsontwerp tot verhooging der begrooting van uitgaven voor het departement van Binnenl. Zaken, ter zake van het meer volledig en spoedig openbaar maken van het verhandelde in de zittingen der Staten-Generaal. — Op voorstel van den Heer Taets van Amerongen, wegens den korten tijd, die nog vóór de sluiting der Kamers, voor de vergadering ter beschikking overblijft, is besloten, nopens dit ontwerp het besluit tot verzending naar de afdeelingen tot nader uit te stellen.

Het wets-ontwerp tot bekrachtiging eener met de Nederl. Handel-Maatschappij geslotene overeenkomst, is met algemeene (30) stemmen aangenomen. Het wets-ontwerp tot heffing van twee provinciale belastingen in Friesland, is aangenomen met 28 tegen 2 stemmen.

De Zitting is daarna gescheiden en veranderd in comité-generaal.

ALKMAAR, 11 September.

Alhier werd in de jaren 1839—1848 ter markt gebragt aan kanariezaad, mostertzaad, koolzaad, lijnzaad, erwten, tarwe, rogge, garst, haver en boonen, eene hoeveelheid van 19,046 lasten, dat is gemiddeld ruim 1,900 last per jaar.

— De Algemeene Vergadering van het Genootschap: *Vis Unita Fortior* te Hoorn, op den 22sten e. k. bepaald, is om de cholera uitgesteld.

UTRECHT, 11 September.

Het ongelukkige Montfoort, dat reeds vroeger zoozeer door de cholera geteisterd werd, en voortdurend de zetel der armoede blijft, is thans weder door de heerschende ziekte bezocht, en in den beklagenswaardigsten toestand. Van den 31sten Julij tot den 9den September zijn er 96 personen aan de cholera overleden; er waren dagen, dat er, op de bevolking van even 1800 zielen, 6, 7 of 8 boven aarde stonden; den 6den September waren er zelfs 10 overleden. Montfoort, reeds zoo zeer verarmd door de vroegere mislukking der aardappelteelt, lijdt thans dubbel. Men doet er alles wat men kan om de ramp te leenigen. Men deed er eene collecte, welke ruim *f* 100 opbragt. De enkele gegoeden en de zeer enkele welvarenden in aanmerking genomen, mag men dit bedrag hoog noemen. (*Utr. C.*)

VIANEN, 31 Augustus.

De dag van heden was voor de Israëlitische gemeente alhier een dag van feestviering en vreugde. Door de ontvangene ondersteuning van Z. M. onzen geëerbiedigden Koning, van de Provinciale Staten van dit gewest, de welwillende medewerking van de stedelijke regering en de liefdegiften van geloofsgenooten en andere godsdienstige gemeenten, mogt zij hare verouderde en bouwvallige Synagoge zien herbouwd, en nu openbaar en plegtig inwijden. Door den Heer B. S. Berenstein, Opper-Rabijn van dit synagogaal ressort, werd in het Nederduitsch eene leerrede gehouden, naar aanleiding van Jesaja LIV: 13, »*En al uwe kinderen zullen van den Heer geleid zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn*," en dankzeggingen en gebeden tot den Almagtige opgezonden, terwijl de lofzangen door de Heeren Levison, voorzanger te Culemborg, en secondanten, begeleid door instrumentatie, werden gezongen.

Deze plegtigheid werd vereerd door de tegenwoordigheid van de stedelijke regering en andere autoriteiten, door den Predikant der Hervormde gemeente alhier, en een aantal genoodigde deftige ingezetenen dezer stad. (*Utr. C.*)

ZALT BOMMEL, 10 September.

In het 8ste kiesdistrict van Gelderland had heden de verkiezing plaats van een lid voor de Tweede Kamer, ten gevolge van het bedanken van den Heer W. J. van Hoytema. De keus is thans gevallen op den Heer W. R. van Hoëvell, gewezen Predikant te Batavia, thans te Groningen, die 271 stemmen van de 403 op zich vereenigde. Daar deze echter, volgens Koninklijk besluit, op het door hem gedaan verzoek, als Predikant te Batavia met verlof hier te lande zou beschouwd worden, zal waarschijnlijk die keus niet gelden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIE.

Een handelshuis te Antwerpen zal een kantoor te San-Francisco in Californië vestigen. In October vertrekt een schip daarheen met Belgische voortbrenselen, ter waarde van 500,000 fr. Een ander kantoor wordt te San Thomas opgerigt, en dit jaar vertrekken nog schepen naar de westkust van Africa, omdat een eerste togt daarheen goed uitviel. Ook zouden onderhandelingen geopend zijn, om den handel op Singapore weder te beginnen.

— Uit het Verslag van het Nederl. Letterkundig Congres in N°. 8 van het veertiendaagsch Tijdschrift voor Letteren, Kunsten en Wetenschappen *de Eendragt*, dat te Gent wordt uitgegeven, waarvan wij de vriendschappelijke toezending aan den verdienstelijken oud-Hoogleeraar Kesteloot, Lid van de Maatschappij van Ned. Letterkunde, hebben te danken, deelen wij ter aanvulling onzer berigten in ons nommer van den 3den Sept. het volgende mede:

De tweede zitting werd geopend door eene redevoering van prof. David, die in eigen naem het woord nam, ter vervanging van prof. Bormans, welke de eerste zitting had bygewoond; maer reeds vertrokken was. Prof. David's belangryke verhandeling liep over het onderscheid tusschen de gesprokene en geschrevene tael. Vele nuttige en betrachtenswaerdige aenmerkingen vloeiden van de lippen des duidelyk sprekenden redenaers, voornamelyk over het door de spraekkunst-schryvers ingevoerde en niet na te volgen gebruik van *dezelve*, *deszelfs*, enz.

In de derde zitting is de uitgave van een algemeen nederlandsch woordenboek aengenomen, op voorwaerde dat het geen tirannisch *Dictionnaire de l'académie* zy, maer een soort van museum van al de gebruikelyke woorden, zoo in zuid als noord. De Heeren Des Amorie Van der Hoeven, Alberdingk Thym, Halbertsma, Snellaert, Van Duyse, Cracco en David werden aengeduid om over dit ontwerp eenige gedachten te verzamelen en die, hetzy afzonderlyk, hetzy gezamenlyk, ter gelegenheid van een tweede Congres, voor te dragen.

In de afwezigheid der heeren Van de Patte en Polak, die over den boekhandel moesten spreken, werd dit onderwerp behandeld door de heeren Surlngar van Leeuwarden en Schleyer van Amsterdam, die zich beklaegden over den nadruk van Noordnederlandsche werken in België, en den wensch uitdrukten dat in beide ryken het kopyregt wederkeerig geëerbiedigd wierd. Hierop antwoordde de heer Snellaert dat de Noordnederlandsche boeken in vlaemsch België nagedrukt worden omdat men ze tot geen genoegzaem lagen prys kan bekomen, en het onmogelyk is 8 gulden te betalen voor een boek dat slechts drie franken waerde heeft. Dat men zulks in Holland doet is niet verwonderlyk, aengezien alleen de ryken aldaer persoonlyk boeken koopen, terwyl de lagere burgerklas haer leeslust in daertoe ingerigte gezelschappen kan voldoen; hetwelk hier te lande het geval niet is. Hy deed overigens opmerken dat in Noordnederland zelf de werken van smaek, ter meerdere verspreiding, tot lagere pryzen zouden behooren verkrygbaer te wezen; want heden wordt daer het beste werk slechts op 300 exemplaren getrokken, waarvan er 200 aen ryken verkocht worden, die ze in hunne bibliotheek plaetsen, 50 anderen aen schryvers ten geschenke worden gezonden, en de 50 overigen zeer dikwyls in magazyn blyven; zoodat er niets voor het volk is.

Na eene uiteenloopende beraedslaging, waerin nog de heeren Van Duyse, Schreuder en Jottrand, namens den heer Delecourt, van Brussel, deel namen, werd er eene commissie benoemd, bestaende uit de heeren Baron Jules De Saint Genois, Snellaert, Suringar, Delecourt en Schleyer, ten einde de noodige maetregelen te beramen en uit te voeren om den boekhandel in en tusschen België en Noordnederland op eenen beteren voet te brengen.

Voorts werden in deze zoo belangryke als langdurige zitting twee voortreffelyke dichtstukken gelezen, namelyk: door den heer Nolet de Brauwere van Steeland, van Brussel, een fragment, getiteld: *De Storm*, en door den heer Ter Haar, predikant te Amsterdam, een lierzang, ten titel voerende: *De 25 Junij 1848, en den marteldood des aertsbisschops van Parys* ten onderwerp hebbende.

In de derde zitting maekte de heer Rens der vergadering kenbaer dat hy eenen brief van den heer Kneppelhout, te Leyden, had ontvangen, waerin deze letterkundige, die men reeds door een voortreffelyk verhael in de *Eendragt* opgenomen kent, zyne spyt betuigde, uit hoofde van ongesteldheid het congres en vooral de inhuldiging van het gedenkstuk gewyd aen den dichter Ledeganck, met wien hy in persoonlyke betrekking was geweest, niet te

kunnen bywoonen. Weinig later werd dezelfde verklaring door prof. Kesteloot ten aanzien van prof. Schrant te Leyden en de heer Schinkel te 's Hage afgelegd.

Ten slotte werd door den heer Alberdingk Thym een wel opgesteld en zielroerend dichterlyk vaerwel gelezen. Waarna zoo als in ons vroeger berigt gemeld is, de Voorzitter Des Amorie Van der Hoeven de vergadering met eene toespraak besloot, die met grooten bijval werd aangehoord.

Al de stukken, op het congres afgelezen, en eenige der ingezondene zullen in eenen bundel worden gedrukt. Men teekent tegen 5 fr. in by de leden der uitvoerende commissie.

FRANKRIJK.

PARIJS, 11 September.

De Minister Falloux heeft in den *Moniteur* van gisteren berigt, dat de bekende brief van den Voorzitter hem niet was medegedeeld, en dat voorts die brief zuiver officieus was geweest. De kerkelijke dagbladen keuren die verklaring goed. Die der tegenpartij hebben er veel tegen in te brengen, en vinden, dat daar die Minister die geheele onderneming tegen Rome heeft doorgedreven, en die in vrijzinnigen geest begonnen, door zijn toedoen, zoo als die dagbladen beweren, in den meest behoudenden geest is voortgezet, hij zich er nu zoo niet kan afmaken, maar dat al de gevolgen zijner dubbelbartige staatkunde, die, onder voorwendsel van de orde te Rome te herstellen, het oude stelsel van misbruiken wil doen zegevieren, voor zijne rekening komen.

— De Minister Odillon-Barrot is op zijn bij Parijs gelegen landgoed, door eene ernstige ziekte aangetast.

— Jerome Bonaparte, voormalig Koning van Westfalen, is thans de oudste der Fransche Generaals; er is sprake, dat hij tot Maarschalk zal verheven worden.

— De *Univers* meldt, dat de Kerkvergadering, tegen den 17den dezer bijeengeroepen, zich zal bezig houden met de geloofsbelijdenis, het bijeenroepen van departementale conciliën op vaste tijden en de gelijkvormigheid der geestelijke tucht. Ook zal het vraagstuk der onbevlekte ontvangenis van Maria behandeld worden, waaromtrent door den Paus het oordeel der geestelijkheid is ingeroepen.

— Volgens een opgaaf in het dagblad *le Presse* hebben van 1791—1814 de ligtingen in Frankrijk 4,556,000 man bedragen. Napoleon alleen ligtte er 2,476,000. Daru in zijn verslag (*Moniteur* 10 floréal 10de jaar) erkent dat ze nooit ontslagen werden. In 1813 bestond 't leger uit recruten van 18—20 jaren, 1/10 stierf. Van de 1,260,000 die in 1813 geligt werden, waren in 1814 maar 100,000 man over. In 1792 had Frankrijk 86 Departementen, van 1794—1800, 105, en de vrucht van het verlies van 4½ millioen menschen, 700 millioen schadeloosstelling aan de Mogendheden en 490 millioen onderhoud voor 't occupatie leger, was, dat Frankrijk na den slag van Waterloo kleiner werd dan 't in 1790 was.

— Men herinnert zich niet ooit zoo vele rupsen gezien te hebben als dit jaar; zij rigten op vele plaatsen groote schade aan.

ITALIE.

ROME, 1 September.

De brief van den President der Fransche republiek heeft bij de bevolking zooveel bijval gevonden, dat men plan had om over de houding welke het Fransche bewind scheen te willen aannemen, openbare vreugde te bedrijven, die natuurlijk te gelijker tijd tegen de Regerings-Commissie der drie Kardinalen zou gerigt zijn geweest. De Generaal Rostolan echter, vreezende voor bedenkelijke gevolgen voor de rust der stad, heeft eene proclamatie uitgevaardigd, waarbij hij, overeenkomstig de vroeger gemaakte bepalingen omtrent den staat van beleg, alle vereenigingen en zamenscholingen, van welken aard ook, en wat ook haar doel moge wezen, stellig verbiedt en ter verzekering van de openbare rust en de naleving der bepalingen, die bij den intogt der Fransche troepen in Rome gemaakt zijn, besloten heeft dat de agenten der openbare magt zullen beletten dat er eenige zamenscholingen, van welken aard ook, gevormd worden en dat er eenige manifestatie plaats hebbe. Zij zullen niet dulden dat onder eenig voorwendsel worde afgeweken van de vroeger door de Fransche autoriteiten uitgevaardigde bevelen, en dat alle overtreding van of verzet tegen de voormelde bepalingen volgens de wetten zal gestraft worden.

— Te Parijs was sprake van de terugroeping des Generaals Rostolan en van zijne vervanging door den Generaal Bedeau of Randon.

— De commissie van Kardinalen is zeer verontwaardigd dat de Fransche Generaal Rostolan verscheidene personen op vrije voeten heeft doen stellen, welke zij op willekeurige wijze in hechtenis had doen nemen. Men wil zelfs, dat de commissie Rome verlaten heeft. De Generaal heeft te kennen gegeven dat hij verlangde, dat te dien aanzien wettig, in de volle beteekenis van dat woord, zou worden te werk gegaan, en dat hij de gevangenissen door Fransche soldaten zou laten bewaren, waaraan hij dan ook terstond gevolg gaf. De commissie verklaarde dat zij andere plaatsen tot gevangenissen zou kiezen, waarop hij zeer bedaard antwoordde: dat hij zich dan genoodzaakt zou zien, ook daar Fransche posten te zetten. Aan een jong mensch gaf de Generaal, op diens verzoek, verlof om een Dagblad voor de gevangenissen uit te geven, waarin de namen van alle gevangenen, hun stand, de aard der misdrijven waarvan zij beschuldigd zijn, enz. zouden opgenomen worden.

— De volgende werken zijn door den Paus op de lijst der verboden boeken gesteld: Serbati, over de staatsregelingen en de eenheid van Italië; Gioberti, over de hedendaagsche Jesuiten; Ventura, over de gesneuvelden bij de belegering van Weenen, en een werk over de 5 wonden der oorspronkelijke kerk en de verkiezing der Bisschoppen.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 6 September.

Er wordt hier veel gesproken van het bijeentrekken van een leger 30,000 man sterk in het Voralgebergte, en van een 70,000 man sterk in Boheme. Onze Regering zou ook van de Pruissische verlangd hebben, dat zij Zuid-Duitschland dadelijk door hare troepen zou doen ontruimen. Ook liep het gerucht dat onze troepen in het vervolg te gelijk met de Pruissische, Rastadt zouden bezetten.

— De aangekondigde bijeenkomst te Töplitz van HH. MM. den Keizer, en de Koningen van Pruissen en Saksen, heeft den 5den plaats gehad.

— De gemeenschap op de eilanden van Venetië is thans vrij, en van alle zijden stroomen vreemdelingen derwaarts. De edelmoedigheid van Radetzky heeft daar goeden indruk gemaakt.

— De wapenstilstand met Komorn gesloten, is verstreken zonder dat die vesting zich heeft overgegeven. De belegering zal dus weder beginnen. Klapka zou er het bevel nedergelegd hebben en door Graaf Esterhazy vervangen zijn. De vesting had in de laatste dagen nog veel versterking ontvangen, en was ruim voorzien van alle benoodigdheden.

KERKNIEUWS.

Uit het vroeger vermeld drietal is tot Predikant bij de Herv. Gemeente te Almelo beroepen, Ds. J. W. G. R. Schorse, te Wilsum.

Bij den Ondergeteekende is nog ontvangen voor de behoeftigen te *Katwijk aan Zee*, van: J. P. S. te Bloemendaal ƒ5; — A. in contanten ƒ1.50; — A. P. (met bijschrift: ***het is weinig, maar zal wel te pas komen***) ƒ5; — Q. X. 1 Coupon No. 526 ƒ9.90.

Voor die te *Noordwijk aan Zee*, van: J. P. S. te Bloemendaal ƒ5; — A. in contanten ƒ1.50; A. Z. (met bijschrift: ***het is klein, maar de zegen van God wijst mijne hand***) ƒ5; en van A. A. ƒ10.

Leyden, 13 *September* 1849. A. LIBRECHT LEZWYN.

ALGEMEENE BESCHRIJVING VAN DEN INDISCHEN ARCHIPEL.

(Te vervolge van het stuk in ons nommer van den 29sten Junij).

IV.

DE ARCHIPEL EN DE HANDEL.

De rijkdom der Natuur in den Archipel, inzonderheid in de voortbrengselen van het plantenrijk, is tevens de grond van zijn onmetelijk belang voor den wereldhandel, en de oorzaak, dat alle handeldrijvende natiën der wereld te allen tijde naar deze oorden zijn zamengevloeid, beurtelings elkander verdringende en hunne mededingers trachtende te weren. De schitterende daden van Columbus, van Vasco de Gama en Magellaan hadden voornamelijk de ontdekking der Moluksche eilanden ten doel, welker geurige voortbrengselen te voren slechts langs een' grooten en moeijelijken omweg, door de bemiddeling vooral van Venetië, de volken van het Westen bereikten. Zonderling is het, hoe de waarde dezer artikelen, die thans in den handelsomzet, zelfs van den Archipel, eene betrekkelijk geringe plaats innemen, eenmaal tegen goud en edelgesteenten werd opgewogen, en het bezit der Specerij-eilanden, met ongeloofelijke drift en volharding deed najagen.

Menschelijker beginselen en gezonder begrippen van staathuishoudkunde hebben het vernielingsregt der specerijen [een regt dat onze voorvaderen zich hadden aangematigd, en waarbij zij jaarlijks geregeld de kweeking van den kruidnagel door vernieling van de boomen tot eene bepaalde hoeveelheid beperkte, opdat die hoog in prijs zou blijven,] sedert het vierde eener eeuw doen opheffen; maar voor het overige is het monopolie gehandhaafd, door de stem van alle menschenvrienden en aller bevoegde beoordeelaars gewraakt, en is het aan eene ophanden zijnde hervorming onzer koloniale instellingen voorbehouden, om de smet uit te wisschen, die het nog op den Nederlandschen naam doet kleven.

De voortgang en ontwikkeling intusschen van den handel deed er weldra andere bronnen van rijkdom ontdekken. Vooreerst de hoogst belangrijke afzet, dien de veelsoortige bevolking des Archipels aan de voortbrengselen der Europesche nijverheid, inzonderheid aan onze manufacturen, verzekert en ten andere de verbazende ontwikkeling van den landbouw, in sommige gedeelten van den Archipel. Zoo levert de koffij, die het eerst door van Hoorn in 1690 op Java werd ingevoerd, maar welker teelt geene resultaten opleverde, vóór zij in 1719 op het landgoed Kadoewang van den Gouverneur-Generaal Zwaardecroon werd geplant, thans reeds op dat eiland in gunstige jaren eene hoeveelheid van 125 à 130 millioenen ℔. De aanplanting van het suikerriet, vroeger in deze gewesten van gering belang, levert thans op Java gemiddeld zeker honderd millioenen ℔ 's jaars op. De inheemsche indigo- en tabaksplant, maar evenzeer de eerst in 1828 door den Hoogleeraar Reinwardt op Java ingevoerde cochenille-teelt, en de nog later door den Heer Jacobson uit China derwaarts overgebragte theekultuur, zijn of beloven zoo vele andere bronnen van rijkdom, die Java tot de voordeeligste kolonie der wereld vormen. De schitterende uitkomsten, in de laatste jaren zijn grootendeels de vrucht van het door den Gouverneur-Generaal van den Bosch ingevoerde stelsel van landbouw en belasting, onder den naam van Kultuurstelsel bekend, en behalve de aanzienlijke baten, die daardoor in 's lands schatkist gevloeid zijn, hebben ook de handel en scheepsbouw van Nederland daarvan onberekenbare voordeelen getrokken.

Indien naauwelijks een land ter wereld met den Indischen Archipel kan wedijveren in vruchtbaarheid van den bodem, en in den rijkdom, verscheidenheid en eigenaardigheid der voortbrengselen, zoo biedt tevens geen ander gewest ter wereld, in verhouding tot de oppervlakte des lands, eene gelijke

uitgestrektheid van kusten aan den handel aan; daarenboven zijn er de afwisselende winden en stroomen voor vrij naauwkeurige berekeningen en voorspellingen vatbaar, en de zeeën, met uitzondering van die der Philippijnsche eilanden, en zelden door hevige stormen beroerd, — waardoor de scheepvaart hier eene veiligheid bezit, die anders naauwelijks zouden te wachten zijn in vaarwaters, met tallooze kleine eilanden bezaaid, die eene menigte enge doorgangen vormen; en dat dus, in één woord, de Indische Archipel meer dan eenig ander oord ter wereld voor handel en scheepvaart geschapen schijnt; terwijl het voorts groote voordeelen geniet door zijne ligging tusschen Arabië, Hindostan en China, de drie brandpunten der Aziatische beschaving. De noordelijke deelen des Archipels zijn naauw drie dagen zeilens van China, de westelijke niet meer dan drie weken zeilens van de kusten van Arabië, en nog merkelijk minder van die van Hindostan verwijderd. Bij de niet altijd edelmoedige mededinging der Britsche natie zal er voor ons veel wijsheid, veel voorzigtigheid en eene krachtige houding noodig zijn, om over de daaruit geboren moeijelijkheden op den duur te kunnen triomferen. Maar meer nog dan in dat alles zullen wij onze kracht moeten zoeken in de inachtneming van de lessen der gezonde staatshuishoudkunde, ook in het belang van den inlander, in regtvaardigheid, in alle takken van ons beheer, en in edelmoedigheid in het behartigen van het waarachtig welzijn onzer onderdanen, opdat het mildelijk vloeijen aller bronnen van bestaan de algemeene tevredenheid bevordere, het gemis van alle billijke reden tot klagt den lasteraar beschame, de bevolking door zedelijke weldaden en de zachte maar sterke banden van liefde en vertrouwen aan ons gehecht worde.

ADVERTENTIEN.

De Familie VAN LEEUWEN betuigt bij deze haren welgemeenden dank, voor de vele en hartelijke blijken van toegenegenheid en deelneming van Vrienden, Bekenden en Stadgenooten ondervonden, bij de treffende door haar geledene verliezen.

LEES HIER!

De tegen den 24sten September aanstaande aangekondigde PUBLIEKE VERKOOPING te *Leyden*, van **Machineriën en Gereedschappen**, behoorende tot de *Laken- en Grijnfabrieken*, zal **geen voortgang hebben.**

Ingevolge authorisatie van het Provinciaal-Geregtshof in Zuid-Holland, in appel verleend, zal ten overstaan van den te *Leyden* residerenden Notaris J. P. W. SCHERMER, in het *Heeren-Logement* aan den Burg aldaar, op Vrijdag den 14den September 1849 bij Opbod, en op Vrijdag den 21sten September daaraanvolgende, telken male des voormiddags om 11 ure, bij Afslag worden verkocht:

N°. 1. Een hecht, sterk en wel doortimmerd HUIS met ERF en TUIN, staande en gelegen te *Leyden*, aan de Noordzijde van den Stillen Rhijn, Wijk VI N°. 62, Kadaster Sectie H, N°. 508, met een uitgang in de Barneveldsteeg, bevattende het HUIS: een Beneden Voorkamer met Suite, Achterkamer en twee Bovenkamers, alle Behangen en sommige van Stookplaatsen voorzien, Keuken met Pomp- en Regenwater-bak, Kelder, Droog- en Turfzolder, en van alle Gemakken voorzien, die tot eene goede Woning vereischt worden.

Grondbelasting over 1849 *f* 12.40½.
Stedelijke lasten » » » 5.76.

N°. 2. Een hecht, sterk, en weldoortimmerd HUIS en ERF, staande en gelegen te *Leyden*, aan de Zuidzijde van den Nieuwen Rhijn bij de Vrouwesteeg, Wijk IV N°. 151, Kadaster Sectie G, N°. 57, bevattende drie Beneden- en drie Bovenkamers, de meeste Behangen en van Stookplaatsen voorzien, Keuken, Kelderkamer, Plaats, Meidenkamer, Droog- en Turfzolder, en alle verdere Gemakken, die tot eene geschikte Woning behooren.

Grondbelasting over 1849 *f* 18.25½.
Stedelijke lasten » » » 8.64.

N°. 3. Een hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS en ERF met een TUINTJE en SCHUUR, staande en gelegen te *Leyden*, op den Ouden Rhijn aan het Amsterdamsche Veer, Wijk VI N°. 107, Kadaster Sectie H, N°. 571, bevattende een Beneden Voorkamer met Suite, Binnen- en Achterkamer, twee Bovenkamers, Binnenplaats, Keuken met Pomp- en Regenwater-bak, Kelder, groote Zolder en alle verdere Gemakken die tot eene goede Woning vereischt worden.

Grondbelasting over 1849 *f* 16.40.
Stedelijke lasten » » » 7.68.

N°. 4. Een hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS en ERF, staande en gelegen te *Leyden*, op den Apothecarsdijk, met een Uitgang in eene Poort daarneffens, Wijk VI N°. 30, Kadaster Sectie H, N°. 431, bevattende drie Beneden- en vier Bovenkamers, twee Zolders en een Turfzolder, Keuken met Pomp en Regenwater-bak en alle verdere Gemakken.

Grondbelasting over 1849 *f* 14.39.
Stedelijke lasten » » » 6.72.

N°. 5. Een hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS en ERF, staande en gelegen te *Leyden*, in de Haarlemmerstraat bij de Vrouwe-Kerksteeg, Wijk VI, N°. 393, Kadaster Sectie H, N°. 187, bevattende twee Beneden- en twee Bovenkamers en Zolder, een Keukentje met Pomp en Regenwater-bak, een Binnenplaats en verdere Gemakken.

Grondbelasting over 1849 *f* 10.00½.
Stedelijke lasten » » » 4.80.

N°. 6. Een hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS en ERF, staande en gelegen te *Leyden*, aan de Noordzijde van den Ouden Rhijn op den hoek van de Kuipersteeg, Wijk VI N°. 95, Kadaster Sectie H, N°. 545, bevattende twee Beneden- en twee Bovenkamertjes, een Keukentje en een Zolder.

Grondbelasting over 1849 *f* 6.10.
Stedelijke lasten » » » 2.88.

N°. 7. Een HUIS en ERF, staande en gelegen te *Leyden*, op het Rapenburg, nabij het Noordeinde, Wijk I N°. 212, Kadaster Sectie F, N°. 181, bevattende eene Beneden- en een Bovenkamer, Zolder en Keuken.

Grondbelasting over 1849 *f* 6.99½.
Stedelijke lasten » » » 3.36.

N°. 8. Een hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS en ERF, staande en gelegen aan de lage zijde van den Rhijn, onder de Gemeente *Aarlanderveen*, N°. 296, Kadaster Sectie C, N°. 168, bevattende een Voorhuis, Zijkamer, Binnenkamer, Keukentje en een Zolder.

Grondbelasting over 1849 *f* 20.33.

De Perceelen zijn twee dagen vóór de Veiling te bezigtigen van des morgens 10 tot des namiddags ten 2 ure, en zijn te aanvaarden; de Perceelen N°. 1 op 1°. October, N°. 4 op 1°. November aanstaande, en de overigen terstond bij de betaling der Kooppenningen, die voor al de Perceelen uiterlijk is vastgesteld op 1°. November aanstaande.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris SCHERMER, op den Nieuwen Rhijn, Wijk VI. N°. 119, alwaar de bewijzen van Eigendom en Verkoop-Voorwaarden in tijds ter lezing zullen liggen.

Waterzucht wordt genezen door de Zalf en Pillen van Holloway.

De aanleidende oorzaken van deze bedroevende ziekte zijn verschillend. Dikwijls ontstaat zij door ziekelijken toestand van het gestel, waardoor de vrije omloop des bloeds verhinderd wordt; somtijds komt zij voort uit vroegere ongesteldheden. Het eerste wat men ter genezing te doen heeft, is, dat men alle verstoppingen uit den weg ruime, door het bloed te zuiveren, en de overvloedige vochtdeelen uit het ligchaam te verwijderen, hetwelk spoedig door de *Pillen* van HOLLOWAY zal worden bewerkstelligd; dezelve hebben zulke zuiverende en versterkende eigenschappen, dat de waterzuchtige trapsgewijze hersteld, en zijn geheel ligchaam als hernieuwd wordt. Deze *Pillen* kunnen veilig gebruikt worden door beiderlei geslacht en in elken leeftijd.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:
***Doosjes Pillen* à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50.**
***Potjes Zalf* à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.**
Te bekomen te *'s Hertogenbosch* bij J. STRAATMAN, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG, 12 SEPTEMBER.

			Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gebleven
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à 2½	pCt.	53 13/16	54	53 15/16
Dito Certificaten . . .	» 3	»	63 13/16	63 7/8	63 13/16
Dito dito	» 4	»	84 1/4	84 3/8	84 1/4
Amortisatie Syndicaat	» 3½	»	88 7/8		
Handelmaatschappij	» 4½	»	164	165	
Haarlemmermeer	» 4½	»	100 1/4		
Aandeelen Rijn-Spoorweg . .	» 4½	»	79		
BELGIE, ...	» 2½	»	46 5/8		
Dito bij ROTHSCHILD . . .	» 2½	»	46 7/8	47 15/16	47 7/8
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £	» 5	»	11 9/16		
Dito Binnenl. à 6 m. . . .	» 3	»	27 1/8	27 5/16	27 1/4
Coupons Ardoins			8 1/16	8 3/8	
PORTUGAL, te Londen	» 5	»	30		
Dito dito	» 4	»	31 1/8	31 1/4	
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5	»	104 1/2	104 3/4	—
Dito dito 1828 en 1829 . .	» 5	»	105		
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5	»	94 1/4		
Dito bij HOPE	» 4	»	86 3/8		
Dito bij STIEGLITZ & C°. . .	» 4	»	83 7/16	84 3/8	
Inschrijving in Assign. . . .	» 6	»	64		
Certificaten van dito . . .	» 6	»	64 3/8		
POLEN, Certificaten	» 4	»	75 1/4	75 1/2	
OOSTENRIJK, Oblig. Ween. Bank.	» 5	»	91 1/4	91 1/2	
Nieuwe Metallieken	» 5	»	87 1/2	87 5/8	
Oblig. Metalliek	» 5	»	84 1/2	84 5/8	
Idem	» 2½	»	44 9/16	44 5/8	
Nieuwe Loten van	» 250	*f*	306	307	
MEXICO, ...	» 5	»	27 1/4		
GRIEKENLAND, ...	» 5	»	5 3/8	5 7/16	
VENEZUELA, ...	» 2¾	»	24		

Koers van het Geld: Prolongatie 2½ pCt. Beleening 2½ pCt. Wissel-Disconto 2½ pCt.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.